

Tekoälyä senioreille

Kuva luotu Adobe Firefly:lla

Materiaalin taustaa

- Materiaali on syntynyt Vanhustyön keskusliiton SeniorSurf-toiminnan järjestämässä Digiopastajien valtakunnallisessa opintopiirissä keväällä 2024
- 10 henkilön ryhmässä oli seniorien vertaisopastajia Eläkkeensaajien keskusliitto ry:n Verkosta Virtaa –toiminnasta, Enter ry:stä, Liikehäiriösairauksien liitosta, ATK Seniorit Mukanetti ry:stä sekä Seniorien ATK-yhdistys Savonetti ry:stä.
- Dioja saa vapaasti hyödyntää, jakaa ja muokata omassa toiminnassa, opastuksissa ja esityksissä, lähde mainiten ([Creative commons CC BY 4.0](#))
- Huomaathan, että dioilla esitetyt sisällöt voivat vanhentua, joten tarkista tietojen ajantasaisuus

Vanhustyön keskusliitto
CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

Lisätietoa: www.seniorsurf.fi

Mitä tekoäly on?

Määritelmiä on monia

- Osa-alueita ovat esimerkiksi:
Koneoppiminen, syväoppiminen, neuroverkot, luonnollisen kielen käsittely, datatiede, algoritmit, robotiikka

Lähteitä: [Wikipedia](#), [Tekoälyaika](#), [Jyväskylän yliopisto](#)

Tekoälyn muodot

- Ohjelmistot
 - virtuaaliset avustajat, kuvia analysoivat ohjelmistot, hakukoneet, puheen- ja kasvojentunnistusjärjestelmät
- ”Ruumiillistettu” tekoäly
 - robotit, itseohjautuvat autot, droonit, asioiden internet

Lähde: [Euroopan komissio](#)

Kuva luotu Googlen ImageFX:lla

Mihin tekoälyä käytetään

- Suosittelevjärjestelmät (algoritmit)
- Kielentunnistus ja käännöspalvelut
- Kuvan/kasvojentunnistus
- Puheentunnistus ja puheohjaus
- Chatbotit
- Sähköpostien lajittelu
- Älyteknologia (kodinkoneet, itseohjautuvat autot, älyvaatteet, automaattiset varoitukset)
- Terveyspalvelut, lääketieteen tutkimus
- Teollisuus- ja hoivarobotit

Kuva luotu Canvalla

Tekoäly

Koneoppiminen

Syväoppiminen

Y h t e i s k u n t a

Työelämä ja koulutus

Terveys ja hyvinvointi

Politiikka ja päätöksenteko

Ihminen

Teollisuus ja liikenne

Ympäristö ja kestävyys

Turvallisuus ja yksityisyys

Tekoäly senioreiden arjessa (1/2)

Missä tekoälyä hyödynnetään?

Mahdolliset riskit

Terveys ja hyvinvointi

Digitaaliset terveyssovellukset; datan analysointi, suositukset ja neuvonta; kuntoutus, ravitsemus, liikunta, lääkkeet. Hoivarobotit, chatbotit.

Datan virheellinen tulkinta, väärä terveyden arviointi tai toimenpiteet, henkilötietojen väärinkäyttö.

Viestintä ja sosiaalinen kanssakäyminen

Yhteydenpito perheenjäseniin ja ystäviin eri viestintävälineiden kautta. Puheohjaukseen liittyvät toiminnot. Käännöspalvelut.

Riippuvuus teknologiasta, kasvokkaisten kohtaamisten väheneminen, huijaukset, tietojenkalastelu.

Koti ja turvallisuus

Kodin älylaitteet, joiden toimintaa voidaan ohjata tai valvoa etäältä. Esim. äly-tv, valaistus, termostaatit, kamerat ja turvalaitteet, lukot ja monet kodinkoneet.

Tekniset ongelmat, toimintahäiriöt, hakkerointi.

Tekoäly senioreiden arjessa (2/2)

Missä tekoälyä hyödynnetään?

Mahdolliset riskit

Ostokset ja talous

Taloudenhallintasovellukset, ostosten personoitu suosittelu ja suunnittelu, budjetointi. Verkkokaupat, turvallinen maksaminen, hintavertailu.

Petolliset myyjät, valesivustot, väärennetyt tuotteet, tietovuodot ja identiteettivarkaudet.

Aktiivinen elämä ja uuden oppiminen

Digitaaliset viihde- ja kulttuuripalvelut, suoratoistopalvelut. Erilaiset suositukset (tapahtumat, tuotteet, ohjelmat). Tiedonhaku. Digitaaliset oppimisalustat.

Koukuttavan sisällön vaikutukset ajan- ja rahankäyttöön (maksulliset sisällöt). Epäluotettavat lähteet.

Liikkuminen ja matkustaminen

Joukkoliikenne, matkailu- ja reitti-sovellukset (reittien suunnittelu, kohdesuosittelut), lippuvaraukset (dynaaminen hinnoittelu). Reaaliaikaiset liikennetiedotteet. Virtuaalimatkailu.

Epätarkat ohjeet, vanhentuneet tiedot. Tietovuodot.

Generatiivinen tekoäly - työkaluja (1/2)

Generatiivinen tekoäly on tekoälytyyppi, joka luo tai tuottaa uutta sisältöä, kuten tekstiä, kuvia, videota ja ääntä, olemassa olevan tiedon avulla.

Nimi	Käyttötarkoitus	Kirjautuminen	Maksullisuus
Microsoft Copilot	Tekstin tuottaminen, tiedonhaku, käännökset. Näyttää myös lähteet, mutta kannattaa tarkistaa! Kuvien generointi	https://bing.com/chat Bing-osoitteessa ilman kirjautumista.	Maksuton Windows 11 vakiona (Maksullinen Copilot Microsoft365-tilillä.)
ChatGPT	Tekstin tuottaminen, tiedonhaku, käännökset	https://chat.openai.com ChatGPT-tili; Google-tili; Microsoft-tili; Apple-tili	ChatGPT3.5 maksuton (tiedot vuodelta 2022), ChatGPT4 maksullinen (mukana esim. DALL-E2)
Google Gemini	Tekstin tuottaminen, tiedonhaku, käännökset Suomen kieli hyvä	https://gemini.google.com Google-tili	Maksuton

Generatiivinen tekoäly - työkaluja (2/2)

Nimi	Käyttötarkoitus	Kirjautuminen	Maksullisuus
Adobe Firefly	Kuvien generointi	https://firefly.adobe.com Adobe-tili; Google-tili; Facebook; Apple	Maksuton
DALL-E 3	Kuvien generointi	ChatGPT-tili; Google-tili; Microsoft-tili; Apple-tili	Maksullinen, osa ChatGPT Plus-, Team- ja Enterprise-palveluja.
Suno	Musiikin generointi	https://suno.com Google-tili; Microsoft-tili; Discord-tili	Maksuton
Google Lens	Kuvien tunnistaminen, tiedon haku kuvalla, käännökset	https://lens.google.com Google-tili	Maksuton

Miten keskustella tekoälytyökalun kanssa?

Muotoile haluamasi kysymys niin kuin aloittaisit keskustelun ihmisen kanssa.

Aloituksen tyyli on tärkeä ja vaikuttaa tuloksiin!

Voit myös pyytää vastausta tietyllä tyylillä, esim. juhlallinen tai yksinkertainen tyyli.

Voisitko kertoa...

Auttaisitko...

Mikä on...

Jos annettu vastaus ei miellytä, jatka keskustelua ja esitä lisätoiveita.

Voit pyytää tekoälyä esimerkiksi käyttämään vastauksessa jotakin tiettyä tyyliä tai kirjoittamaan tiiviimmän tai pidemmän vastauksen.

Kiitos, mutta...

Ohjelma keskustelelee kanssasi.

Se saattaa kysyä asioita myös sinulta!

Anteeksi,
en ymmärrä.
Tarkoititko...?

Ei, vaan...

Mihin esim. ChatGPT:tä voi hyödyntää?

Puheen kirjoitus
Esityksen runko
Listaukset ja tiivistelmät
Käännökset

"Auttaisitko tekemään 5 minuutin puheen kevätjuhliin, kuulijoina sukulaisia? Puheessa haluaisin kertoa... / Puheen tulisi olla hauska / englannin kielillä..."

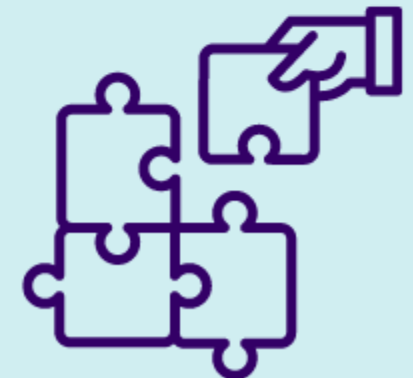
Matkaopas
Matkasuunnitelman teko
Tapahtuman ohjelman teko

"Suunnittelen viikonloppumatkaa Tukholmaan. Mitä nähtävyyksiä tai tekemistä suosittelisit? Olen kiinnostunut Ruotsin historiasta."

Ongelmanratkaisu
Käyttöohjeiden haku
Tiedon haku, jos haluaa kerätä tietoa useasta lähteestä kerrallaan

"Minulla on HP Envy 6032-tulostin. Löytäisitkö minulle ohjeen sen mustepatruunan vaihtamiseen?"

Deepfake – kasvojen ja äänen syvävääreennös

Esimerkkejä hyötykäytöstä

Elokuva- tuotanto

Kasvojen nuorentaminen/
vanhentaminen, historialliset
hahmot, stunt-kohtaukset

Koulutus ja simulaatiot

Erilaisten tilanteiden
harjoittelu kuvitteellisen
henkilön kanssa (lääketiede,
kielet, psykologia)

Museot ja kulttuuriperintö

Menneisyyden
tapahtumien ja hahmojen
elvyttäminen.

Virtuaalinen avustaja ja opas

Matkailu tai
asiakaspalvelu

Esimerkkejä väärinkäytöstä

Disinformaatio, propaganda

Väärän tiedon tahallinen
levittäminen; politiikkaan,
vaaleihin tai turvallisuuteen
vaikuttaminen

Huijaukset ja petokset

Identiteettivarkaudet;
Luvaton kasvojen tai äänen
käyttäminen tai muokkaaminen

Yksityisyyden loukkaukset

Intiimin sisällön
väärentäminen ja
levittäminen

Väärinkäytösten tavoitteet

Uhrien kiristäminen,
maineen vahingoittaminen,
manipulointi, provosointi

Lukuvinkkejä

- Hannu Toivonen (2023). *Mitä tekoäly on? 100 kysymystä ja vastausta*. Teos. 224 s.
- Jukka Kolari & Aleksi Kallio (2023). *Tekoäly 123 : Matkaopas tulevaisuuteen*. Docendo. 160 s.
- Perttu Pölönen (2023). *Saisinko huomiosi?* Otava. 336 s. Kirja somenkäyttäjille.
- Avoin yhteiskunta ry / Faktabaari (2023). *Digitaalinen informaatiolukutaito: Tekoälyopas*. <https://faktabaari.fi/dil/ai/>
- Ylen Älyä tekoälyä –sisällöt <https://yle.fi/a/74-20062296>
- **Maksuton, suomenkielinen verkkokurssi** tekoällyn perusteista. MinnaLearn & Helsingin Yliopisto: <https://elementsofai.com/fi>

